

Dying Traditions

Sarah Holm Winther, Kandidatuppsats VT 2016, Ädellab, DKK, Konstfack
Handledare: Michelle Göransson

Indholdsfortegnelse

Introduktion.....	3
Emnevalg.....	3
Inspiration	5
Relevans for feltet og definition af begreber.....	7
Definition af projekt.....	8
Den offentlige og private sørgeperiode	9
Minder og den personlige sorg	11
Dødelighed som samtaleemne	12
Appendix	14
Kildehenvisning.....	15
Trykte kilder.....	15
Digitale kilder.....	15
Fotokilder:	17

Introduktion

Inden for et enkelt år mistede jeg tre tætte familiemedlemmer. Min farfar, min mormor og min stedfar. Tre meget forskellige dødsfald og derved meget forskellige sorgperioder, blev umiskendeligt hvirvlet ind i hinanden. Døden blev pludselig en allestedsnærværende del af mit liv, og sorgen en altoverskyggende del af min hverdag.

Med døden og sorgen tæt inde på kroppen, blev jeg for alvor opmærksom på, hvor tabubelagt et emne det er i dagens vestlige kultur. Og hvor svært det er at tale om. Interaktionen med andre mennesker, især bekendte, blev pludselig en kompliceret balancegang og konstant stillingstagen til, om jeg skulle nævne det eller ej, når folk spurgte ind til mig og mit velbefindende. Det klassiske svar til et "hvordan går det?" er som bekendt "fint," og at afvige fra denne norm er svær. Især når jeg, ved at afvige og fortælle hvad der er sket, sætter min bekendte i en vanskelig rolle. For hvad svarer man, når man får at vide, at en bekendt netop har oplevet et eller flere dødsfald?

Det danske sprog gør ingenting for at hjælpe mine medmennesker på vej. På svensk har man vendingen "jag beklager" men det eneste, der findes på dansk er det forældede og lidet mundrette "jeg kondolerer." En sætning, som ikke er en del af vores nutidige sprog, og derved kun til nød føles brugbar på skrift.¹ Dette lader igen folk i stikken, når man bliver præsenteret for døden og sorgen ansigt til ansigt. Og uden et ordforråd for sorg og død bliver emnet det sværere at tale om.

Hvornår har du sidst haft en samtale med dine venner eller familie om døden? Har du talt med dem om, hvordan du eller de ønsker at forlade denne verden? Ifølge en dansk undersøgelse mente 73% af de adspurgte, at døden ikke var relevant for dem.² Det eneste vi er sikre på her i livet er, at det en dag slutter.³ Alligevel er det ikke noget, vi taler om. Jeg mener at vi har brug for at finde en måde hvorpå vi igen kan få døden og sorgen ind i vores daglige samtale.

Emnevalg

Vi er blevet så gode til at forlænge liv i den vestlige verden, at de færreste oplever at miste et ungt familiemedlem. Det er absolut positivt at man ikke i

¹ Knudsen, Søren Egemar, "Vi mangler et sprog til at tale ordentligt om døden", 26. januar 2016, Politiken, <http://politiken.dk/debat/ECE3034682/vi-mangler-et-sprog-til-at-tale-ordentligt-om-doeden/>, kontrolleret 24. februar 2016

² Drevsfeldt, Sabine, "Vi skal blive bedre til at dø," 10. april 2010, Information, <http://www.information.dk/229431>, hentet 15. oktober 2014

³ Eistrup, Eva, "Dine kære skal dø, du skal dø, vi skal alle dø", 3. februar 2016, Information, <http://www.information.dk/560308>, kontrolleret 24. februar 2016

samme grad som tidligere dør af infektioner og sygdomme, men at de fleste i stedet får muligheden for at leve et langt liv og dø af alderdom.⁴ Vores udvikling inden for den medicinske verden har til gengæld været med til at fjerne døden fra vores virkelighed. Døden er i dag institutionaliseret og gemt væk fra vores hverdag på hospitaler og plejehjem.⁵ Vi er ikke længere i kontakt med døden, men oplever kun den iscenesatte død i den virtuelle verden via medier som computerspil, film og tv-serier, samt hører og læser om den gennem nyhedsudsendelser og aviser. Denne manglende håndtering af den naturlige død, gør døden til noget u håndgribeligt. Det gør det svært at forholde sig til den.

I Nordeuropa i det 1500-1900 århundrede omgav vi os med Memento Mori objekter. Memento Mori betyder 'husk at du skal dø'⁶ og Memento Mori objekter blev brugt som en påmindelse om livets korte varighed. Der var forskellige underkategorier af Memento Mori objekter, hvoraf visse var brugt i hjemmet og andre i kirken og på gravsteder. De Memento Mori objekter, der havde plads i hjemmet, kan inddeles i to underkategorier. Den første var genstande og malerier, der skulle minde os om at vi er dødelige. Dette indbefattede ofte stilleben af kranier, timeglas eller et slukket lys. Den anden var genstande, der skulle minde os om de personer, vi havde mistet og hjælpe os igennem sorgperioden.⁷ Dette kunne være alt fra afstøbninger af afdødes hænder eller føder, en tot af den afdødes hår i et smykke eller tear catchers til at samle tårer i, når man sørgede over den afdøde.

Mange Memento Mori objekter var af religiøs karakter, der skulle minde os om vigtigheden i at leve et dydigt liv uden synder, så vi kunne komme godt videre på den anden side. Dog gav disse genstande os mere end blot religiøs betydning, da de hjalp os med at forstå vores egen dødelighed, samt hjalp os til at mindes de personer, vi havde mistet. Genstandene blev brugt til at vejlede os gennem traditioner og ritualer, som var til for at hjælpe os gennem den sorg, der naturligt følger, når man mister. På den måde gav de os en sammenhæng og en forståelse for livets naturlige cyklus.

I takt med industrialiseringens indtog i det nordlige Europa, er de religiøse Memento Mori objekter langsomt forsvundet ud af vores hjem. I stedet har genstande, der har tilhørt vores afdøde, for mange, overtaget rollen som mindeobjekter. Genstande, som vi mindes vores afdøde ved, og derved tillægges

⁴ Saul, Peter, "Let's Talk About Dying", november 2011, https://www.ted.com/talks/peter_saul_let_s_talk_about_dying#t-309024, kontrolleret 24. februar 2016

⁵ Drevsfeldt, Sabine, "Vi skal blive bedre til at dø," 10. april 2010, Information, <http://www.information.dk/229431>, hentet 15. oktober 2014

⁶ Gyldendal, "Den Store Danske Ordbog", http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Latinske_citater_og_talem%C3%A5der/memento_mori, kontrolleret 24. februar 2016

⁷ Llewellyn, Nigel, *The Art of Death, Visual Culture In The English Death Ritual c. 1500 - c. 1800*, Reaktion Books Ltd, in association with the Victoria and Albert Museum, 1991, s. 7-9

en stor affektionsværdi.⁸ Men der er ikke noget, der har erstattet de genstande, der skulle minde os om vores egen dødelighed, og ej heller har vi i dag rituelle genstande, der viser, at vi går igennem en sorgperiode.

Vi er som samfund ikke længere vant til at håndtere døden og de følelser, der følger med. Tidligere havde vi ritualer til både at planlægge hvad der blev anset for 'den gode død',⁹ samt ritualer for de efterladte, hvilket gav os en håndgribelig måde at håndtere døden. Men vores traditioner omkring døden var opbygget omkring religiøse ritualer, som ikke er blevet erstattet af nye.

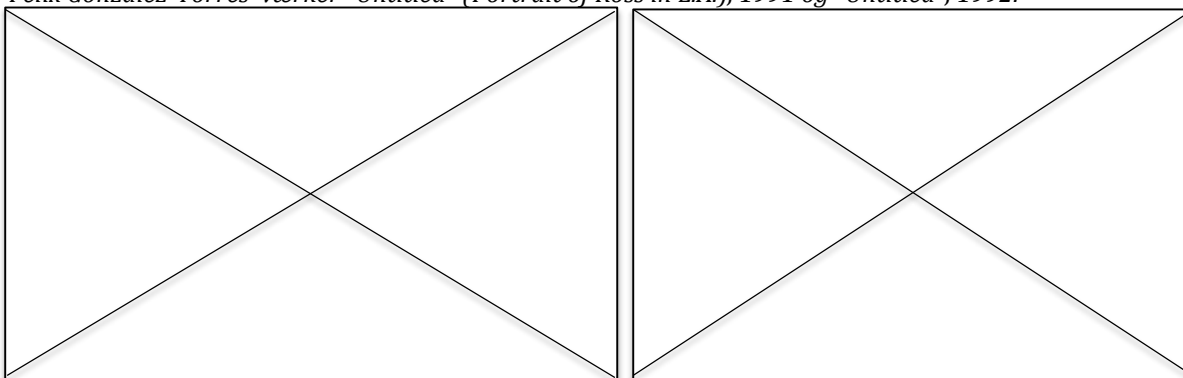
I dag lærer vi at vi ikke skal tale om eller vise følelser i det offentlige rum, da det skaber ubehag hos vores medmennesker. Vores symboler og ritualer er stort set forsvundet og vi har mistet vores redskaber til at håndtere og tale om døden.

Inspiration

Jeg finder stor inspiration i Felix Gonzalez-Torres' arbejde. Han tog den udtalte død ud af hjemmets fire vægge og italesatte den i det semioffentlige rum, ved at placere den i gallerier og museer. Dog skaber hans installationer en naturlig afgrænsning af beskuere, da den begrænses til besøgende på museer og gallerier. Med mit arbejde ønsker at brede denne målgruppe. Jeg ønsker at et antal af de objekter jeg skaber, kan blive en del af enten det private eller offentlige rum.

Felix Gonzalez-Torres (1957-1996) har skabt tre værker, der står ekstra stærkt for mig. Med kun få undtagelser er alle Felix Gonzalez-Torres' værker navngivet "Untitled," hvorfor det er svært at referere til et værk blot ved dets titel. Samtidig er hans værker blevet opført lidt forskelligt gang fra gang. Jeg har derfor valgt at indsætte billeder af de omtalte værker.

Felix Gonzalez-Torres' værker "Untitled" (Portrait of Ross in L.A.), 1991 og "Untitled", 1992.

Felix Gonzalez-Torres arbejdede med minimalistiske, konceptuelle installationer.¹⁰ Felix Gonzalez-Torres var dybt påvirket af AIDS-bølgen, der

⁸ Miller, Daniel, *The Comfort of Things*, Polity Press, 2008, introduktionen

⁹ Llewellyn, Nigel, *The Art of Death, Visual Culture In The English Death Ritual c. 1500 - c. 1800*, Reaktion Books Ltd, in association with the Victoria and Albert Museum, 1991, s. 31

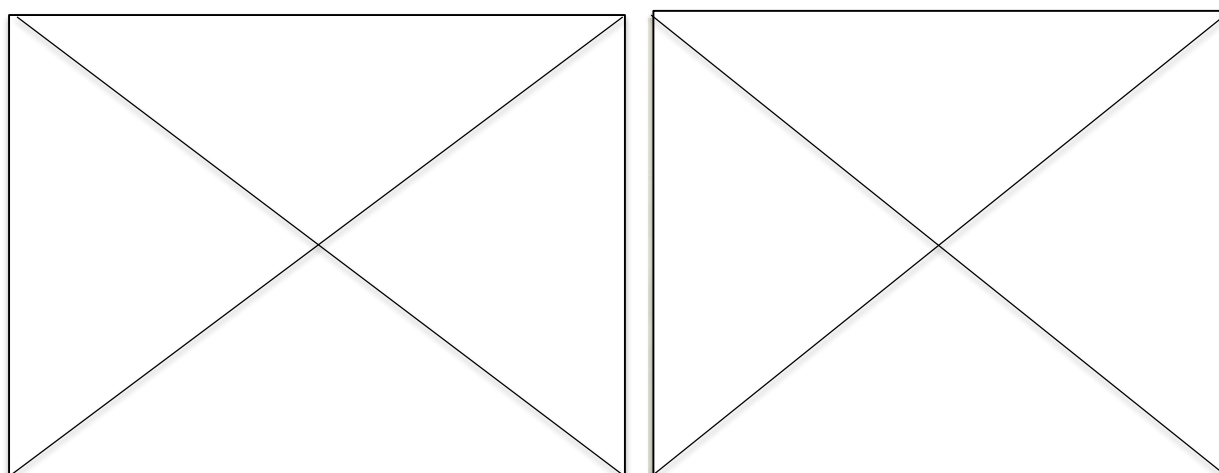
¹⁰ "Felix Gonzales-Torres", 19. november 2015,

rasede i slutningen af 1980'erne og 1990'erne. Hans tilbagevendende tema er forfald og tidens gang.

De to første værker "Untitled" (Portrait of Ross in L.A.), 1991 og "Untitled", 1992 taler direkte om tabet af Felix Gonzalez-Torres partner Ross Laycock, der døde af AIDS-relaterede sygdomme i 1991. Det første værk "Untitled" (Portrait of Ross in L.A.), 1991 er en stor bunke bolsjer indpakket enkeltvis i farverigt folie, hvis startvægt på 175 pund (79,4 kg) vejer det samme, som Ross Laycock gjorde, inden han fik konstateret AIDS. Udstillingens besøgene bliver opfordret til at tage af bolsjerne, hvorved mængden langsomt svinder ind. Den aftagende mængde skulle ses som en parallel til det væggtab og smerte, som Ross Laycock gik igennem op til hans død.¹¹

Det andet værk "Untitled", 1992 er en stor lysinstallation bestående af en masse pærer på en lyskæde, opsat i et rum. Med tidens gang går pærerne ud. En efter en. Som lyset der, med tidens løb, går ud af et menneske.¹²

Uden brug af ord taler begge installationer om vores dødelighed og livets naturlige cyklus. Ved brug af hverdagslige objekter gør Felix Gonzalez-Torres døden håndgribelig og skaber samtidig rum for fortolkning og samtale. Det er denne håndgribelighed og rum for samtale, jeg ønsker at skabe, med mine værker.

To forskellige versioner af Felix Gonzalez-Torres' værk "Untitled" (Perfect Lovers), 1988-1991.

Felix Gonzalez-Torres tredje værk "Untitled" (Perfect Lover.), 1988 - 1991, er lavet i forskellige udgaver, men er alle en tydelig kærlighedserklæring til hans partner Ross Laycock, som Felix Gonzalez-Torres selv beskriver, værende hans beskuer og målgruppe for al sin kunst.¹³ Værket består af 2 masseproducerede

<https://www.artsy.net/artist/felix-gonzalez-torres>, kontrolleret 24. februar 2016

¹¹ The Art Institute Of Chicago, "Felix Gonzales-Torres",

<http://www.artic.edu/aic/collections/artwork/152961>, kontrolleret 24. februar 2016

¹² Koleen, "Dear Ross" 5. november 2012, <http://thejuvenilia.com/blog/?p=4598#comments>, kontrolleret 24. februar 2016

¹³ Storr, Robert, "Interview with Felix Gonzalez-Torres", januar 1995

ure, oftest opsat på en lyseblå baggrund. Begge ure sættes til den korrekte tid og følges derved ad. Men som tiden går, vil de langomt bevæge sig ud af synkroniseringen og bevæge sig væk fra hinanden.¹⁴ Felix Gonzalez-Torres udtrykker sin taknemmelighed for tiden og skæbnen. Sin taknemmelighed over den tilfældighed, der lod ham og Ross Laycock mødes og være en del af hinandens liv. Omend det ikke er for evigt. Denne subtile måde hvorved Felix Gonzalez-Torres beskriver tidens gang, og tidens påvirkning på hans forhold til Ross Laycock, finder jeg meget poetisk, og er min hovedinspiration til mit fjerde Memento Mori værk, der omhandler menneskers dødelighed, tidens gang og samtalen om døden.

Relevans for feltet og definition af begreber

Kunsthåndværk har, som medie, en tradition for at være koblet til vores hverdag samtidigt med at den tager et kritisk standpunkt til selv samme. Jeg finder derfor kunsthåndværk som værende et passende medie for at undersøge, arbejde med og skabe ritualer.

Ritualer er gentagende handlinger med symbolsk betydning. Gennem deres formaliserende og repeterende bevægelsesmønstre adskiller de sig i en hvis udstrækning fra den konkrete hverdag og gentages på bestemte måder ved bestemte tilfælde eller tider.¹⁵ Når skikke eller ritualer bliver videregivet, fx gennem generationer, bliver ritualerne traditioner.¹⁶ Disse traditioner og ritualer er vigtige redskaber af vores kultur, for at vi som mennesker kan finde balance i livet.¹⁷ Især er de vigtige, når vi står i livsændrende situationer hvor alt vendes på hovedet eller falder fra hinanden. Situationer der blandt andet kan opstå, når man oplever dyb sorg efter et dødsfald.

Mit speciale inden for kunsthåndværk er smykke- og korpuskunst. Traditionelt set stammer korpus fra traditionel sølvsmedearbejde, som skåle, kander, fade med mere, fremstillet i ædle metaller. Altså brugbare genstande med en tæt tilknytning til kroppen. Disse genstande blev oftest anvendt af den daværende magtelite. Korpusgenstande blev ofte brugt til rituelle eller ceremonielle

<http://www.queerculturalcenter.org/Pages/FelixGT/FelixInterv.html>, kontrolleret 24. februar 2016, linie 49

¹⁴ Buist, Kevin, "Art, Design and Clock," 1, februar 2011, Art21 Magazine, <http://blog.art21.org/2011/02/01/art-design-and-clocks/#.VrMqu2ThC2w>, hentet 3. februar 2016

¹⁵ Oxford Dictionaries, <http://www.oxforddictionaries.com/definition/learner/ritual>, kontrolleret 24. februar 2016

¹⁶ Oxford Dictionaries, <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/tradition>, kontrolleret 24. februar 2016

¹⁷ Sennet, Richard, *Together the Rituals, Pleasures and Politics of Cooperation*, Yale University Press, 2012, side 86

anledninger. Korpusgenstandene blev derfor tillagt en rituel status samtidig med at de, i form af deres tilstedeværelse, tillagde en hvis status til ceremonien eller ritualen. Korpusobjekters rituelle tilknytning ser jeg fortsat som relevant for korpusfeltet. Jeg vil derfor definere korpus som genstande, der i sin form har en tilknytning til kroppen, og taler til eller om hverdagen, uden nødvendigvis at være en direkte del af den.

Smykker findes i alle kulturer og har fundets lige så længe som der har fundets grottemalerier.¹⁸ Smykker er udsmykningsgenstande, som vi sætter på vores krop. Smykker behøver ikke nødvendigvis være bærbart, men, som med korpusobjekter, skal de have en tilknytning og relation til kroppen. Smykkerne bliver derved en del af vores krop, som en forlængelse, der kan begrænse eller forstærke vores fysiske krop. Men smykkerne bliver ikke blot en del af vores fysiske krop, de bliver samtidig en del af vores sociale krop. De bliver brugt som identifikationsmarkører, der kommunikerer vores tilhørsforhold, kultur og status. Smykker bliver ofte brugt for at markere en overgang, som for eksempel dåbshalskæder eller vielsesringe. Tidligere var sørgesmykker også en vigtig del af vores kultur, en tydelig livsmarkør, som nu er forsvundet. Ved at vælge smykket som mit medie, ønsker jeg at genoptage denne tradition. Ved samtidig at komplimentere mit smykkearbejde med korpusobjekter, der har en stærk rituel tilknytning og stærke bånd til hjemmet, skaber de i samspil en stærk grund for nye fortolkninger af Memento Mori objekter.

Definition af projekt

Med mit projekt 'Dying Tradition' ønsker jeg at italesætte døden og sætte gang i beskuers egne tanker. Jeg ønsker at skabe et udgangspunkt for nye traditioner omkring sorgperioden. Jeg ønsker at skabe ritualer, der ikke er bundet op på religion, men derimod har tilknytning til den Skandinaviske kultur vi lever i i dag.

Mit arbejde bevæger sig inden for fire forskellige områder af sorgen. Den første del handler om kommunikationen til offentligheden. Her vil jeg skabe en genstand, der kommunikerer til omverdenen, at bæreren befinder sig i en sorgperiode, uden at det behøver italesættes med ord. Den anden del handler om selve sorgperioden i hjemmet. Jeg ønsker at skabe en genstand, der kræver den sørgendes tid gennem det første år, og derved giver plads til at sørge. Den tredje del af mit arbejde arbejder med minder af afdøde. Her skaber jeg personlige mindegenstande, der gør brug af lugtesansen for at minde de afdøde. I den

¹⁸ Wästberg, Inger, *Svensk Smyckekonst 1990-2012*, Konstvetenskapliga Institutionen Stockholms Universitet, 2012, indledning

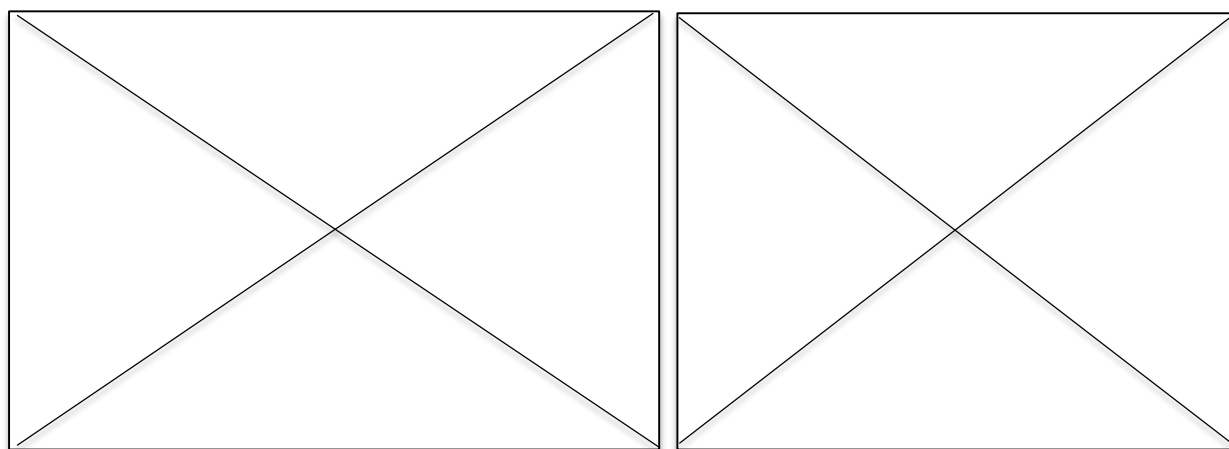
fjerde del ønsker jeg at tale om dødeligheden. Jeg ønsker at skabe et rum for at tale om tidens gang, forfald og vores egen dødelighed.

Den offentlige og private sørgeperiode

Smykker kan være en stiltiende måde at italesatte et emne uden brug af ord, og er samtidig et medie, der bliver båret på kroppen, og derfor kommer ud i det offentlige rum.

Den Victorianske Æra i England er kendt for sin fascination for døden, og sorg blev set som en fornem beskæftigelse for den højere adel. En af hovedårsagerne for dette skyldes den populære dronning Victoria. I en alder af 42 år mistede hun sin mand, prins Albert, som hun offentligt sørgede over.¹⁹

Hendes brug af Memento Mori objekter bidrog til modebølgen hos adelen. Et af de mest brugte Memento Mori objekter i perioden var en 'tear catcher', også kendt som 'tear bottle' eller 'lachrymatory'. Tear catcheren har en lang historie som sørgeobjekt, og kan dateres helt tilbage til antikken²⁰. Den første nedskrevne reference til tear catcheren findes i Det Gamle Testamente,²¹ og i udgravninger af gamle grave er der fundet, hvad man formoder er, tear catchers fra både det Gamle Egypten og Antikkens Rom.

Tear Catchers, Romerriget, dateret til 1.-3. århundrede e.v.t. Tear Catchers, Victorianske Æra.

Efter opfindelsen af teknikken glaspustning omkring år 100 e.v.t. blev de mere udbredte. De fleste tear catchers blev derefter fremstillet af glas, men der har også været eksempler på tear catchers fremstillet i keramik, sardonix sten og skind.²² Under det Romerske Rige blev tear catchers anvendt til at samle tårer i, blandt andet efter et dødsfald. Under en sørgeperiode fyldte den sørgende tear

¹⁹ "The Victorian Era", Lachrymatory,

<http://www.lachrymatory.com/victorian.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

²⁰ "Antiquity", Lachrymatory.com,

<http://www.lachrymatory.com/antiquity.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

²¹ Det Gamle Testamente, Psalm 56:8

²² "Antiquity", Lachrymatory.com,

<http://www.lachrymatory.com/antiquity.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

catcheren med tårer, for herefter at placere den i graven som et tegn på respekt. Flaskerne var mere almindelig blandt den høje middelklasse og rigere del af befolkningen, men var derimod sjældent fundet blandt den fattige del af befolkningen.

Under den Victorianske Æra blev tear catcheren igen taget op, og brugt som et sørgeobjekt. Men hvor den tidligere også blev brugt den højere middelklasse, var den nu forbeholdt adelen. Tear catcherne fremstilling var mere udviklet, var hovedsageligt fremstillet i glas og ofte dekoreret med metaller som sølv, guld og tin.²³ Visse tear catchers havde en speciel lukkemekaniske, der gjorde det muligt for tårerne at fordampe langsomt. Denne fordampningsperiode udgjorde sorgperioden.²⁴ Andre var lukket helt til, som for at gemme tårerne. Nogle blev gemt for at hældes på gravstedet på dødsdagen et år efter. Som for at sige farvel og ære den afdøde. Andre historiske referencer indikerer, at nogle tårer blev gemt som et minde om den afdøde.²⁵

Inspireret af tear catcheren vil jeg skabe et sørgesmykke, der viser at bæreren har mistet en person, denne var knyttet til. Et smykke, der udvikler sig over tiden, og derved skaber en tidsperiode for bæreren at sørge i. Samtidig kan det give omgivelserne en gisning om, hvor langt bæreren er i sorgperioden. Men hvor tear catcheren blev gjort til et statussymbol for overklassen, ønsker jeg at sørgesmykket skal være tilgængeligt for alle.

I dagens Nordeuropæiske kultur, med dets patriarkalske rødder, bærer kvinder oftere smykker end mænd. Selv om mænd også kan bære smykker, er det at smykke sig fortsat set som et mere feminint foretagende. En undtagelse til dette er dog vielsesringen, som bæres lige ofte af mænd og kvinder, for at vise deres tilhørsforhold og ægteskabslige status. Selvom jeg ønsker at alle mennesker, uanset kønsidentitet, skal kunne udtrykke sig uden for de herskende kønsnormer, har jeg valgt at tage udgangspunkt i selv samme kønsnormer. Jeg har derfor valgt ringen som mediet for mit sørgesmykke. Grundlaget for dette valg er, at jeg ønsker at skabe et smykke, der kan bruges af alle efter nutidens samfund. Og med vielsesringens symbolværdi, kan ringen lettere ses som en kønsneutral indikator for en livsbegivenhed, og derved bruges som en offentlig markør, uden at den nødvendigvis ses som feminin.

Grundmaterialet i ringen er sølv, for at skabe en fornemmelse af værdi, der dog fortsat er betalelig. Ringen er derefter belagt med sort farve, der ved brug langsomt slides af. Ringens ujævne overflade med fordybninger, er dog med til at

²³ "Tear Bottle History",

<http://tearcatcher.com/tear-bottles/tear-bottle-history/>, kontrolleret 24. februar 2016

²⁴ "Tear Bottle History",

<http://tearcatcher.com/tear-bottles/tear-bottle-history/>, kontrolleret 24. februar 2016

²⁵ "The U.S. Civil War", Lachrymatory,

<http://www.lachrymatory.com/civilwar.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

sløve denne formation, for derved at skabe et større tidsspænd fra ringen er helt sort, til den ender som en lys sølvring. Tiden det tager for ringe at formateres er bæreren sørgeperiode. To sørgeperioder er dog aldrig ens, og for visse tager sorgen længere end for andre. Så i fald bæreren ikke føler sig klar, når malingen er slidt af, er det altid muligt at farve ringen på ny. Længden af sørgeperioden er ikke det essentielle i smykket. Det er derimod essentielt for bæreren at mærke efter, og sørge, så længe hen har behov for det.

Korpusobjekter har en tæt tilknytning til hjemmet, og kan derfor være et medie, der taler til vores hverdag, selvom det ikke befinder sig i hjemmet. Jeg ser derfor dette som værende et godt medie til at italesætte et emne, der savnes i vores hverdag.

Med mit korpusobjekt ønsker jeg at skabe muligheden for en ny tradition. Lige efter et dødsfald, er der en masse arbejde i at skulle planlægge begravelse og holde en mindehøjtidelighed efterfulgt af gravøl. Men når denne periode er overstået, står man tilbage med et stort tomrum. Der er ikke flere traditioner og ej heller ritualer til at give en tiden til at sørge. Det er her jeg ønsker, at mit arbejde tages i brug. Når begravelsen er overstået skal man tage sit første korpus objekt frem, og i det plante et birketræ. Ved denne handling skaber man noget levende, der skal passes, vandes, og plantes om. Mit værk består af et antal korpusobjekter i forskellige størrelser, der passer til birketræets naturlige vækst. Et birketræ er et almindeligt forekommende træ i Nordeuropa, og har i disse områder et levespænd på 70-100 år. Inden for det første leveår bliver det 1-1,5 meter i højden, og begynder derved at blive for stort til at have inden døre. Når birketræet vokser ud af det sidste korpusobjekt efter ca. et år²⁶, er det tid til at sætte det ud i naturen, pakke sine korpusobjekter ned og derved skabe en tradition omkring objekterne som sørgegenstande, der kan tages frem, hver gang en sorgperiode er begyndt.

Jeg har valgt at lave objekterne i kobber via elektrolyse, for at give objekterne en følelse af at de er håndlavet. Jeg opfatter kobber som et varmt og indbydende materiale, grundet dets varme toner, hvorfor jeg har valgt netop dette metal frem for metaller med mere kolde toner.

Minder og den personlige sorg

Lugtesansen har, som den eneste sans, en direkte adgang til hjernen. Dette skyldes at nervecellerne i næsen er direkte forbundet med hjernebarken, hvorimod sanserne som syn, hørelse, smag og berøring sender signaler, der først skal bearbejdes i hjernens nedre dele, før de videresendes til hjernebarken.²⁷

²⁶ Mitchell, Alan, *Træer i Nordeuropa*, Gyldendalske Boghandel, 1996

²⁷ Flagg, Malene Steen Nielsen, "Vores lugtesans er mindernes sans",

Lugte har altid haft en stor betydning for mine minder. Genoplevelsen af en bestemt lugt kan sende mig direkte tilbage til den situation, som lugten er knyttet til min hjerne. Samtidig kan vanlige lugte, som jeg forbinder med gode minder, skabe en form for tryghed. Lugten af mit barndomshjem, duften af nyslået græs eller lugten af personer, jeg holder af.

Min mor og stedfar var sammen fra jeg var 4 år gammel og indtil hans dødsdag for et halvt år siden. Efter min stedfars død forfattede mine 3 stedsøskende en lang liste over genstande, de ønskede at få. Listen bestod af alt fra malerier og møbler til tøj og tennisketsjere. Da min mor forsøgte at samle nogle af de genstande sammen, som de efterspurgte, spurgte hun mig, om der var noget jeg ønskede mig at mindes min stedfar ved. Men det eneste jeg kunne komme på var hans aftershave. Lugten af ham. Ingen af de genstande han havde omgivet sig med, kunne udfylde det tomrum, han havde efterladt, og ingen genstande kunne bevare nuancerne af ham som person. Men hans duft var en del af ham. Ved at lugte til den, var det som at lugte ham. Og derved mindes ham som helhed, og ikke blot ud fra en enkelt af de aspekter, der var en del af ham og hans liv.

Mit tredje værk er et personligt værk, hvor jeg mindes min stedfar og mormor gennem at fange og udstille deres duft. På nuværende tidspunkt består min materielle skitse af en marmorbund og et glaslæg med et lille håndtag, som indbyder besøgeren til at løfte låget. Ved brugen af marmor, anvender jeg et materiale der, ved indprægning af en lugt, beholder denne lugt lang tid fremover. Glas er derimod duftløst, og giver derfor ikke noget lugt til værket, men kan i stedet holde lugten inde, således at beskueren, når hen løfter glaslåget, mødes af det duftminde, der fortsat sidder i marmoren. Objekterne er mine personlige mindegenstande, skabt som en hyldest til min stedfar og mormor.

Dødelighed som samtaleemne

"Dødsangsten gennemsyrrer vores samfund, og det hænger tæt sammen med et behandlingssystem, hvor det eneste overordnede succeskriterium er helbredelse,"²⁸

Over halvdelen af alle danskere dør i dag på et hospital. Alligevel er det ikke unormalt at yngre børn ikke kommer med og siger farvel på hospitalet eller får lov at deltage i begravelsen.²⁹ Allerede fra en ung alder lærer vi, at døden skal

<http://www.dr.dk/DR2/VidenOm/Temaer/Hjernen/20070206154525.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

²⁸ Citat af Helle Timm i Drevsfeldt, Sabine, "Vi skal blive bedre til at dø," 10. april 2010, Information, <http://www.information.dk/229431>, hentet 15. oktober 2014

²⁹ Drevsfeldt, Sabine, "Vi skal blive bedre til at dø," 10. april 2010, Information, <http://www.information.dk/229431>, hentet 15. oktober 2014

gemmes væk og åbner derfor ikke op for muligheden for samtaler om døden. Om hvad det vil sige at dø, hvordan vi skal dø eller hvornår vi skal dø. Døden skubbes bort, forties og fremmedgøres.³⁰ Denne fremmedgørelse ser jeg som en af de vigtigste faktorer til, at så mange i dag ikke finder døden relevant for dem. Med mit fjerde og sidste værk ønsker jeg at åbne op for denne samtale. Jeg ønsker at indbyde de besøgende til samtale om døden, og alt hvad det indebærer. En samtale der forhåbentligt kan åbne op for tanker, og skabe inspiration til videre samtaler med pårørende. Mine objekter er fortsat på skitseniveau og jeg er derfor endnu ikke klar over, hvordan de endeligt kommer til at se ud. Om det bliver smykker eller korpus.

³⁰ Elmhøj, Julie, "Tabu om døden står i vejen for den gode død," 6. oktober 2014, Information, <http://www.information.dk/511725>, kontrolleret 24. februar 2016

Appendix

Within a year I lost three close family members. My grandfather, my grandmother and my stepfather. Three very different deaths and therefore very different mourning periods were entangled and intertwined. Death suddenly became a ubiquitous part of my life, and the sorrow an overshadowing part of my everyday. This period in my life became the starting point for my thesis 'Dying Traditions'.

In today's Western Society we have become so good at prolonging life, that most people get to live a long life and die of old age. But the advancements in medical science have, together with the institutionalization, removed death from our daily life. We are no longer in contact with death aside from what we see through media and movies. We are missing a way of coping with the natural death, which makes it difficult to grasp and surrounds it with a taboo.

With my work I want to facilitate a conversation surrounding death. By the use of contemporary jewellery and silversmithing work I want to place the conversation and presence of death in both the public, private and personal space. I want to create a starting point for new rituals to work through a mourning period. I make use of my own personal experiences as a starting point to create contemporary Memento Mori objects fitting for today's Northern European Society.

Kildehenvisning

Trykte kilder

Det Gamle Testamente, Psalm 56:8

Llewellyn, Nigel, *The Art of Death, Visual Culture In The English Death Ritual c. 1500 - c. 1800*, Reaktion Books Ltd, in association with the Victoria and Albert Museum, 1991

Miller, Daniel, *The Comfort of Things*, Polity Press, 2008

Mitchell, Alan, *Træer i Nordeuropa*, Gyldendalske Boghandel, 1996

Sennet, Richard, *Together the Rituals, Pleasures and Politics of Cooperation*, Yale University Press, 2012

Turkle, Sherry, (red.), *Evocative Objects, Things We Think With*, The MIT Press, 2007

Wästberg, Inger, *Svensk smykkekonst 1990-2012*, Konstvetenskapliga Institutionen, 2012

Digitale kilder

"Antiquity", Lachrymatory.com,
<http://www.lachrymatory.com/antiquity.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

Buist, Kevin, "Art, Design and Clock," 1, februar 2011, Art21 Magazine,
<http://blog.art21.org/2011/02/01/art-design-and-clocks/#.VrMqu2ThC2w>,
hentet 3. februar 2016

Drevsfeldt, Sabine, "Vi skal blive bedre til at dø," 10. april 2010, Information,
<http://www.information.dk/229431>, hentet 15. oktober 2014

Eistrup, Eva, "Dine kære skal dø, du skal dø, vi skal alle dø", 3. februar 2016,
Information,
<http://www.information.dk/560308>, kontrolleret 24. februar 2016

Elmhøj, Julie, "Tabu om døden står i vejen for den gode død," 6. oktober 2014,
Information, <http://www.information.dk/511725>, kontrolleret 24. februar 2016

"Felix Gonzales-Torres", 19. november 2015,
<https://www.artsy.net/artist/felix-gonzalez-torres>, kontrolleret 24. februar
2016

Flagga, Malene Steen Nielsen, "Vores lugtesans er mindernes sans",
<http://www.dr.dk/DR2/VidenOm/Temaer/Hjernen/20070206154525.htm>,
kontrolleret 24. februar 2016

Gyldendal, "Den Store Danske Ordbog",
http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Latinske_citater_og_talem%C3%A5der/memento_mori, kontrolleret 24. februar 2016

Knudsen, Søren Egemar, "Vi mangler et sprog til at tale ordentligt om døden", 26. januar 2016, Politiken,
<http://politiken.dk/debat/ECE3034682/vi-mangler-et-sprog-til-at-tale-ordentligt-om-doeden/>, kontrolleret 24. februar 2016

Koleen, "Dear Ross" 5. november 2012,
<http://thejuvenilia.com/blog/?p=4598#comments>, kontrolleret 24. februar 2016

Oxford Dictionaries,
<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/tradition>, kontrolleret 24. februar 2016

Oxford Dictionaries,
<http://www.oxforddictionaries.com/definition/learner/ritual>, kontrolleret 24. februar 2016

Saul, Peter, "Let's Talk About Dying", november 2011,
https://www.ted.com/talks/peter_saul_let_s_talk_about_dying#t-309024, kontrolleret 24. februar 2016

Storr, Robert, "Interview with Felix Gonzalez-Torres", januar 1995
<http://www.queerculturalcenter.org/Pages/FelixGT/FelixInterv.html>, kontrolleret 24. februar 2016

"Tear Bottle History",
<http://tearcatcher.com/tear-bottles/tear-bottle-history/>, kontrolleret 24. februar 2016

The Art Institute Of Chicago, "Felix Gonzales-Torres",
<http://www.artic.edu/aic/collections/artwork/152961>, kontrolleret 24. februar 2016

"The Victorian Era", Lachrymatory,
<http://www.lachrymatory.com/victorian.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

"The U.S. Civil War", Lachrymatory,
<http://www.lachrymatory.com/civilwar.htm>, kontrolleret 24. februar 2016

Fotokilder:

Aspire Auctions,

http://www.aspireauctions.com/?_escaped_fragment_=/catalog/336/1676/lot/68478, hentet 21. februar 2016

Buist, Kevin, "Art, Design and Clock," 1. februar 2011, Art21 Magazine,

<http://blog.art21.org/2011/02/01/art-design-and-clocks/#.VrMqu2ThC2w>, hentet 3. februar 2016

http://40.media.tumblr.com/e2abee8174f14ea262a56a73fa21c3a/tumblr_nvdyczjVj71rksrpo1_1280.jpg, hentet 21. februar 2016

Keller, Wittigo, (red.), catalog for the exhibition *Exitus. Tod Alltäglich*, Verlag Der Apfel, 2007